

Specifické poruchy učení

ÚVOD

PhDr. Jarmila BUREŠOVÁ

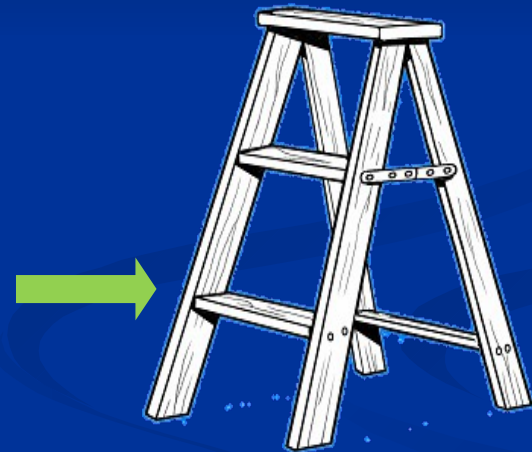
Specifické poruchy učení

Obtíže s učením, které nejsou způsobeny

- celkovým snížením poznávacích schopností
- smyslovým nebo tělesným postižením
- nevhodnou metodou učení
- nedostatečnou příležitostí k učení

Specifické poruchy učení

Příčinou jsou

dílčí nedostatky ve struktuře schopností
vedoucí k obtížím při zvládnání základních
školních dovedností

Specifické poruchy učení

Poruchy mohou být např. v oblasti

- zrakové percepce
- sluchové percepce
- prostorové a pravo-levé orientace
- grafomotoriky
- vizuomotoriky

Často jsou poruchy ve více oblastech

Specifické poruchy učení

Příčiny vzniku

- dědičnost
- poškození v průběhu těhotenství, při porodu, nebo krátce po porodu
- kombinace těchto příčin

Výskyt v populaci: cca 10% (závažnější poruchy 4%)

Poměr výskytu chlapci : dívky je asi 4 : 1

Specifické poruchy učení

Poruchy rozlišujeme podle oblasti, ve které se vyskytují:

Dyslexie - specifická vývojová porucha čtení

Projevuje se obtížemi při učení písmen, tvoření slabik, čtení slov, vnímání obsahu čteného textu.

Specifické poruchy učení

Dysortografie - specifická vývojová **porucha správného psaní**. Projevuje se obtížemi ve správném zapsání slyšeného, vynecháváním a záměnami písmen, komolením slov, chybami v délkách samohlásek a v měkčení. Dysortografik potřebuje na psaní více času, často nestačí aplikovat naučená pravopisná pravidla.

Dysgrafie - specifická vývojová **porucha motorické složky psaní**. Dítě se obtížně učí tvary písmen, píše s úsilím, neúhledně, pomalu, nestačí aplikovat naučená pravopisná pravidla.

Specifické poruchy učení

Dyskalkulie - specifická vývojová porucha počítání.

Dítě většinou nemá vytvořenu představu číselné řady, množství. Příznaky poruchy mohou být u jednotlivců s dyskalkulií velmi rozdílné.

Specifické poruchy učení

Dyspraxie - specifická vývojová porucha motorických funkcí.

Dítě je neobratné v oblasti hrubé i jemné motoriky, má obtíže s pohybovou koordinací.

Specifické poruchy učení

Dyspinxie - specifická vývojová porucha kresebných schopností (nízká úroveň kresby).

Dyspinxie - specifická vývojová porucha hudebních schopností, narušení schopnosti vnímání a reprodukce hudby a rytmu .

Specifické poruchy učení

Diagnostika (psychologická a speciálně pedagogická)

- Anamnéza
- Informace od rodičů, učitelů, dítěte
- Vyšetření kognitivních schopností (úroveň, struktura)
- Specifické zkoušky - percepce, motorika, pravo-levá orientace
- Výkonové zkoušky - čtení, psaní, počítání
- Analýza výsledků činnosti (školní a domácí práce, sešity, pracovní listy)

Specifické poruchy učení

Diagnostika

Vyšetření kognitivních schopností

Testy postihující úroveň i strukturu schopností

S aktuálními normami pro českou populaci

Nejčastěji užívané v poradenské praxi v ČR:

WISC III (Wechsler Intelligence Scale for Children)

WJIE, WJIE II (Woodcock Johnson International Edition)

IDS (Intelligenční a vývojová škála pro děti ve věku 5-10 let)

Specifické poruchy učení

Diagnostika

Při interpretaci výsledků intelektových testů vycházíme ze struktury výkonů, nikoli z celkového skóre

Typická je nerovnoměrnost profilu

Často je snížena kognitivní efektivnost

Specifické poruchy učení

Diagnostika

Řeč

Výslovnost, artikulační neobratnost, specifické asimilace

Jazykový cit, gramatická správnost řeči, slovní zásoba,
verbální fluence

Příklady metod:

Specifický logopedický nález (Matějček; Cimlerová)

Zkouška jazykového citu (Žlab; Cimlerová)

Verbální fluence (Cimlerová)

Specifické poruchy učení

Diagnostika

Sluchová percepce, fonemické uvědomění

Porozumění zvukové stránce a struktury řeči - fonologické a fonemické uvědomění - sluchová analýza, syntéza a diferenciac

Příklady metod:

Sluchová analýza a syntéza slov (Matějček; Cimlerová; dib)

Zkouška sluchové diferenciac (Wepman-Matějček; dib)

Fonologická manipulace (Cimlerová; dib)

Specifické poruchy učení

Diagnostika

Zraková percepce

Příklady metod:

Reverzní test (Edfeld)

Zkouška zrakové diferenciacce (Novák; dib)

Rey-Osterriethova komplexní figura (TKF)

Test zrakového vnímání (Cimlerová)

Specifické poruchy učení

Diagnostika

Motorické funkce

Příklady metod:

Orientační test dynamické praxe (Míka; Cimlerová)

Test obkreslování (Matějček; Cimlerová)

Rey-Osterriethova komplexní figura (TKF)

Specifické poruchy učení

Diagnostika

Prostorová a pravo-levá orientace

Příklady metod:

Zkouška laterality (Matějček, Žlab)

Test zrcadlového vnímání (Cimlerová)

Prostorová orientace (dib)

Specifické poruchy učení

Diagnostika

ČTENÍ

Zkouška čtení (Matějček a kol.)

Diagnostika SPU u adolescentů a dosp. (Cimllová)

- texty KRTEK, LATYŠ, DĚVEČKA

Dib - nové texty pro 1. - 4. třídu ZŠ

Specifické poruchy učení

Diagnostika

PSANÍ

Diktát zachycující dysortografické obtíže

(návrhy in Matějček, Novák ...)

Diagnostika SPU u adolescentů a dosp. (Cimllová)

- Diktát
- Pseudoslovný diktát slov
- Pseudoslovný diktát vět

dib - diktáty pro 1. - 4.ročník ZŠ

- přepisy pro 1. - 4.ročník ZŠ

Specifické poruchy učení

Diagnostika

Soubory diagnostických metod

Diagnostika vývojových poruch učení I. (Novák, Psychodiagnostika 1994)

Diagnostika vývojových poruch učení II. (Novák, Psychodiagnostika 1997)

Diagnostika SPU u adolescentů a dospělých (Cimlnerová, Pokorná, Chalupová, IPPP ČR 2007)

Diagnostika schopností a dovedností v oblasti čtení a psaní (dib)
(PPP Brno 2015)

Specifické poruchy učení

Diagnostika

MATEMATIKA

Vyšetření matematických schopností u dětí (Novák, Psychodiagnostika 1997)

Kalkulie III (Košč, Novák in Novák, Psychodiagnostika 1998)

Barevná kalkulie (Novák, Psychodiagnostika 2001)

Kalkulie IV (Novák, Psychodiagnostika 2003)

Diagnostika schopností a dovedností v oblasti matematiky (dib)

(PPP Brno 2015) - soubor zkoušek pro předškolní děti a 1. - 4. ročník ZŠ

Specifické poruchy učení

Intervence volíme na základě výsledků diagnostiky

Oblasti, které je nutno ošetřit:

1. reedukace oslabených funkcí
2. úprava podmínek pro práci ve škole
3. motivace a podpora dítěte i jeho rodičů

Specifické poruchy učení

Úkoly poradny

Diagnostika - psychologická, speciálně pedagogická

Vysvětlení závěrů diagnostiky

- silné a oslabené stránky
- zdravý přístup k situaci
- co může kdo dělat

Specifické poruchy učení

Úkoly poradny

Reedukace individuální

Reedukace skupinová

S dítětem (skupinkou dětí) pracuje speciální pedagog vždy za přítomnosti rodičů

Specifické poruchy učení

Úkoly poradny

Doporučení pro práci ve škole a doma

Návrh vhodných opatření a postupů

Průběžná podpora a motivace pro nápravnou práci

Specifické poruchy učení

Úkoly školy

Pedagogická diagnostika, identifikace problému

Na základě doporučení poradny:

Intervence, reedukace oslabených funkcí dítěte

Zohlednění ve vyučování

Úprava podmínek pro školní práci

Přijetí dítěte, hledání silných stránek

Diferencované hodnocení

Specifické poruchy učení

Úkoly rodiny

Identifikace problému a vyhledání pomoci

Práce na reedukaci oslabených funkcí dítěte podle instrukcí poradny, speciálního pedagoga, učitele

Pomoc dítěti s přípravou do školy, domácími úkoly, chystáním nebo výrobou pomůcek

Přijetí dítěte, hledání jeho silných stránek, podpora a povzbuzování

Specifické poruchy učení

Pro dobrý výsledek práce s dítětem se specifickými poruchami učení je nutná dobrá spolupráce a vzájemná podpora všech zúčastněných - poradny, školy a rodiny.

A samozřejmě je třeba získat pro spolupráci dítě!

Děkuji za pozornost